

Tertium Preceptum

Et videtur scoto i. iij. di. xxvij. q. hoc sit diebus festiuis. ita q. oī die festiuo. a potissime diebus dñicis a pñcipalibus festis tenetur se hō recolligere a dñi super omnia actualiter diligere. a forte hoc dēterminat dñm mādatū illud. sabbata sactifices ut vnusquisq. maneat apd se recolligēdo se. a ascēdēdo i dñm suū. Et ecclia specificat hoc q. tu ad missam audicōā die dñico de cōse. di. i. missas. **Quarto** i frigitur p eos qui nimis tarde in vigilia festi laborāt opēā p hībita. a qui i die festo nimis cito laborāt nō se; t̄minato festo. **Quintū** aut q̄s teneatur festū inchoare vel t̄minare. s. r. r. q. regulariter a vespera in vesperaz ext̄. e. oēs. **Festorum** tñ m̄tū a finis iuxta eoz qualitātē a iuxta diūsar regionū cōuetudines considerari dñt. Et sicut magnitudo dierz exigit celebrific p̄t̄ incipere a tardi⁹ debere t̄minari v̄ta racōe vidē extra. e. qm̄. **Quinto** offendunt p̄dicacōem in festo nō audiētē. vel irridētē eos q̄ audiūt. vel alios de h̄m̄cē t̄hētes. a in sermone dormiētē. magna enī ē negligētia cibū corpōis per sex dies q̄rere a aie cibū per vnaz horam fastidire. nullus ei pōt p̄cepta intelligere nisi discat. p̄dicatoz aut est doctoz di p̄cep-

Capitulum Secundū

tor. **Sexto** offendūt superbi vestitu supfluo p̄posito. hastiludis a filib⁹. **Septimo** vendentes auare a emētes mercatoēs. a institorēs. **Octauo** luxuriosi cultu vestiu. seruis. tactib⁹. cātib⁹. a verb. potissime choreb⁹ insistēdo ut cōpleāt luxuriosaz voluptatē. **Nono** gulosi potacōibus. vel comestacōibus semurgurgitantes. a ferculanis lautaprocurātes. **Decimo** iracūditigiosi a lutores. **Vndecimo** iudicij p̄sidentes sine cā vel pietate. **Duodecimo** accidiosi q̄ dñm cultum ad quem tenentur putabmones. missam. a similia fastidiūt. a triste audiūt. Et sic p̄t̄ de phibitis in. iij. mādato **Capitulum. Secundū**
Secundo vidēdū erit de isto qd̄ mādat̄ affir̄t ue. vic. **Memō** ut diem sabbati sactifices. nō enī sufficit a se hībilib⁹ abstinere; s; oportet cultu dñm se applicae. **Vbi** nōndū q̄ festiuitas scificatur nouē modis. **Priō** in audiēdo missam. a dñm a offitia deuote. **Qui** ei ut rich. dic̄ obmittūt audire missam. peccāt q̄ uē nisi sint ex aliqua rōbili causa legitīe excusati. vñ d̄ de cōse. di. i. missas. **Die** dñico secularib⁹ a forte cōr̄ clericis dic̄ archidiaconus totas audire sp̄ali ordine p̄cipimus. ita ut ante

bñdictōez sacerdotis egredi po-
 pul? nō p̄sumat. qđ si fecerit ab
 ep̄o publice cōfundatur id est
 grauit̄ corripiantur vsq; ad ru-
 torē vel excommunicentur. Appa-
 ratus ibi dic̄. hoc sup missas p̄-
 ceptū cē vn̄ q̄ dieb? dñicis mis-
 sas nō audiūt cōn hoc p̄ceptū
 faciūt qz deum non sup oia dili-
 gūt in festiuitatib? dñicis. a si-
 milib; n̄ excusentur ut supra di-
 ctū ē p̄cepto p̄mo. c. v. g. **E**t de-
 bēt ibi deū sup om̄a diligē. **S**e-
 cūdo sanctificatur festū p̄ audie-
 cia; a scōem. a collacōez; vrb̄i
 dñi in sermone. **T**ercō audien-
 do vel ab audiētib; q̄rendo qđ
 excommunicetur q̄ festa. 7 q̄ ieiū-
 nia sint nccio p̄ ebdomadā ce-
 lebrāda 7 tenenda. **Q**uarto sc̄ia;
 emūd ad o. rimari ei tunc atten-
 ti? debet; xp̄ianus qlit̄ deum of-
 fenderit p̄ ebdomadā 7 otei. sa-
 tisfactōem p̄ pcc̄is ereq; a facē
 bō similia. vn̄ gre. in registro
Dñico die a labore terreno ces-
 sandū est atq; oīno oracōib?
 insisten dū ut si qđ negligēte
 p̄ sex dies agitur die resurrecti-
 ois dñice expiet. **Q**uinto attē-
 te meditari d; hō dñi bñficia
 sibi singularit̄ a alijs cōmunit̄
 misericordissime collata que sūt
 tā innumerabilē multa a tam
 inestimabilē magna ut ingē-
 tem flāmam caritatis accende-
 re habeāt in corde meditatis. a

hic gr̄as agere d; p̄ talib; 7 p̄
 virtutib; si q̄s fecit. meditetur
 gaudia p̄rie. p̄as inferni. 7 mi-
 serias mūdi ut sic suspir; ad cē-
 na. **E**xēplo illi? q̄ legit p̄ totū
 tēpus vite sue in tribus libris
 quoz p̄m9 erat rubens in quo
 legit caitate; 7 passionē xp̄i a
 sanctorū. **S**ecūdo? eāt m̄gr̄ in
 quo legit penas inferni. **T**erci-
 us aureus in quo legit gaudia
 celi. **S**exto de ben? orare de-
 um beatam virginem a sanctos.
 ab eis vult pauperes suffragia
 mēdicando cōtra vulnera ani-
 me a contra hostē corpis 7 aie.
Septimo p̄ indulgētijs de be-
 m? ambulare si deuo cōm̄ ogru-
 it vel quiete in vno loco p̄ cari-
 tatis augmento p̄seuerat. **O**cta-
 uo opa misericordie cōzporalia
 implere in leprosoz; in hospi-
 talib; apud etiā alios paup̄es
 nō min? q̄ cristū visitādo q̄ ait
Quod vni ex minimis meis feci-
 stis mihi fecistis. **N**ono opa
 misericordie spūalia oplē. in for-
 mādō de auditis vel lectis i scri-
 ptura in morib? ancillas famu-
 los. incolas dom9. maitū a pu-
 eros q̄ talia ignorāt qz in descū-
 taliū maḡ cecitas in cecia causa-
 tur. **S**ecūdo nōnd q̄ seruile
 op9 factū in festo excusare p̄nt
 tria. aliqñ a toto. aliqñ a tātō.
 p̄mo nccitas. secūdo pietas. 7
 tercō op̄ris paruitas. **P**rimo

Tertū**Preceptum**

excusat neccitas. qz legē non habz. 7 sit multipliciter. **P**rio excusat qn̄ imminet piculū vite p̄ incurfū hostiū tunc licitū est pugnare p̄ sua aut cōmunitatis neccia defensione. Sicut fecit machabeus. i. mach. .ij. Sic in bello iusto licz facere fossata 7 muros reparare. **S**ecūdo si hō est in tali neccitate constitutus qz p̄ defectū necessariorū corpis est in piculo amissionis vite. nec possz aliū de suo defectū succurrere. tali esset licitū quodcūqz op̄ vitale exercere p̄ vita. ppria obseruāda aut alterius. idō mach. xxij. xp̄s excusabat discipulos qz p̄ neccitate fricabant spicas maibz in sabbato. **T**ercō si imminerz hōi neccitas egritudinis corpalis p̄t in festo operari licite opus corpale pertinēs ad salutē corpis ppriū vel alienū pcurādā. idō medici possunt medicare 7 infirmi medicamē recipere. vñ xp̄s ioh. viij. arguendo iudeos dicē. **M**ihi indignū qz totum hōie saluū faci in sabbato. Sic enī bibimus 7 comedim⁹ in festo p̄pter salutē sic 7 medicamē appoi p̄t. vñ greg. ad ciues rōnos 7 p̄mittur de ose. di. iij. puenit. **A**d me platiē a peruis hōibz w̄bis p̄dicatum eē ut die dñico null⁹ debeat lauāi. **E**t si qdē p̄

Capitulum**Secūdu**

luxuria 7 p̄ voluptate q̄s lauāri appetit. hoc fieri nec reliquo quolibz die ocedim⁹. si autē p̄ neccitate corpis hoc nec die dñico p̄hibem⁹. **E**t archidy. dicit sup. p̄ neccitate ergo non licz lauāi in festiuis diebz nisi neccitatis causa. **E**ad rācōe nec minuere sāguinē. nec barbā radere. nec vnqulas scidre. p̄ nos autē a calciamenta induim⁹ hijs diebz ea neccitate q̄ comedim⁹. **H**ec ille. **Q**uāto si imminet neccitas vitandi rei exterioris dānū. ut si iacētibus segenbz in agro. aut feno i p̄rtis 7 imminet tēp̄stas que talia corrupat. aut multū deteriorz. aut forte abducat a sole sepata. non sunt p̄hibēdi dñicere tollere in festis 7 in dēmitati sue p̄cauerexel adhuc stātibz vuis in vitibus 7 superueiat frig⁹ destrues. aut si ē v̄zifimilis timor de incurfū hostiū q̄ alio die h̄mōires destruerēt vel auferrent. aut etiā hōies circa collectiōez talū rez caperēt vel occiderēt tūc licz operari dicit hostien. ne in modico momento pereat omoditas celestiprouisione ocessa. patent illa p̄ xp̄m mach. xxij. dicēte. **Q**uis ex v̄b hō qui habuerit ouē. 7 cecidit sabbato i fouē nōne tēbit 7 leuabit eā. In simili enī casu licitum ē ex indulto ecclē.

dñicis a festiuis dieb; pter q̄
 in sumis et maioibus festiuitati
 b; alletia piscari. ceruicia mu
 f. saire. ex de feriis. e. lic; **¶** Qu
 to excusatur serui et rustici qui
 iusto metu opelluntur a dñis ad
 laborandum festis dieb; nã si fi
 ne cõpulsione p labore impetu
 tur nõ debet dñis obedire qz nõ
 est licitũ nec honestũ. dñi tam
 graue peccant. Similit̄ q̄ addu
 cunt in festis census dñis sine
 cõpulsione vel necitate aliq̄ p
 tacta superius ad finem istũ vic;
 ut alijs dieb; p̄p̄is et osuetis la
 borib; vacet. nõ oino excusan
 tur nisi arta necitas compellat
¶ Similit̄ regulaes et sacerdotes
 q̄ dñicis diebus absq; necitate
 quadrigant aut huiusmodi alia
 fatiunt qz alios corrupunt ex plo.
 et similia alijs faciendi occasioes
 dat. Similit̄ excusatur vecto
 res mercium ad nundinas remo
 tas vel ad loca remota aut alia
 rurez si sine graui incomodo
 nõ possunt dieb; festiuis vaca
 re ab eundo aut quadrigando.
 idẽ videt̄ de cursoib; qui ex cau
 sa racõnabili a necitate diebus
 festiuis ad loca remota ambu
 lant sine graui incomodo suo
 aut alioz. vacare non possent.
¶ Sexto excusari possunt mui
 toes et vectoēs p̄ḡrimoz et suf
 feratoes equoz q̄ talia faciunt
 in festis. si hoc p̄ncipalit̄ fatiunt

ppter necessitate eoz p quib;
 fatiunt talia tũc etiã licite reci
 piunt salarium pro laborib; su
 is. Si vero fatiunt talia in festo
 p̄ncipalit̄ p̄p̄ questum aut p̄p̄
 improba cupiditatem lucrãdi.
 non videtur quõ debeat excu
 sai. **¶** Illi qui eos de talib; re
 quirunt excusantur si racõnabi
 lem hnt causam a necessariam.
 a alias sibi non poterat prou
 dere. **¶** Hec omnia a illa in q̄nto me
 bro dicta sunt similit̄er. **¶** Wilh. in
 glosa Ray. **¶** Septimo qui va
 dunt ad mercata que sunt domi
 nicis dieb; a alijs festis maxie
 p̄cipuis. si quis fatiat hoc non
 cõsuetudinarie sed aliq̄n a p
 aliqua necessitate. nõ credo di
 cit idẽ qz peccet mortaliter. Si au
 tẽ hoc ducat in cõsuetudine
 a fatiat ex cupiditate lucrãdi
 sic fatiunt mercatores qui ppter
 frequentanda mercata aut nu
 dinas vix aut nunq̄ intrant ec
 clesias suas credo qz peccat mor
 taliter. mercata tñ q̄ sunt ex vi
 ctualibus necessarijs ad quem
 cuq; diem festũ de pane vino
 carnis et huiusmodi nõ credo
 illicita eẽ aut de facili prohibẽ
 da dum tamen se ppter hoc nõ
 subtrahant a diuino hũito hoc
 wilh. ibidẽ. **¶** Sed cũ dictum h
 fit qz possit indulgeri homibus
 ut in dieb; festis laborent cũ ne
 cessitate artantur. **¶** Quereres q̄s

Tertū**Preceptum**

dabit licētā istā. **S**ex. scō; wil.
 q̄ ep̄s loci si q̄ modo adiri pos-
 sit alia sufficit simplicis sacer-
 dotis disp̄sacō discreti tñ. pos-
 set ec̄. eē rāta necitās. a rā no-
 toia q̄ auctōitate. p̄p̄a possent
 facere. **S**z p̄ quātā necitate li-
 ceat opari in festis hoc potius
 ad arbitriū hōm̄ q̄ discreti viri
 limitandū ē q̄ p̄ aliquā doctri-
 nā generalē dēminād. **S**ecūdo
 excusat in fūilib? opib?
 in festis pietas opis multipli-
 citer. **P**rio arare agros paupe-
 rū. a eis q̄ dirigare vel eis alio
 mō laborare. **S**i enī dicit idē
 ibidē in dieb; dñicis aut alijs
 maiorib; solēnitatib; sc; festis
 xp̄i. tate virgins. q̄ in dieb;
 ap̄toꝝ talia faciāt non vidz li-
 citū. sed ceteris festiuitatibus
 lic; scq̄ cōsuetudinē regionis
 quā scit ep̄s loci a nō r̄probat.
 si aut dubitatur an sciat ep̄s
 loci a sustineat. recurrere de-
 bet sacerdos ad ep̄m ut supra
 hoc ab eo certificetur. **A**d hoc
 aut ut talia licite sustineātur.
 a licite hāt opt; q̄ p̄ h̄mōi la-
 bore nō reuocetur laborātes a
 dñis audiēdis que tenentur
 audire. a q̄ talia p̄ncipaliter
 fiāt p̄pter dñi non p̄pter affe-
 ctū carnalē. aut sp̄x remunera-
 cōis terrene. i. p̄ astu etiā hōm̄
 a aialū laboratū a q̄ necitās
 paup̄ans illi? cui talia fiāt

Capitulum**Sēcūdū**

hoc videatur exigere sic etiā
 exceptis p̄cipuis festiuitatib;
 credo q̄ nisi sit phibitū aut cō-
 suetudinē strariū liceat aliqd
 opari circa edifica cōez eccl̄iaz.
 a sacroz locoꝝ. a ad op̄ mi-
 nistroꝝ ecclesie paup̄ez. p̄ser-
 tū eoz qui reddi nō hāt.
 ita tñ q̄ labor nō perueiat ad
 multā fatigacōnez a tediū ex
 diuturnitate laboris. q̄ nō cre-
 do q̄ debeat in eis laborare per
 totā diē. nec ad multā fatiga-
 cōez nec debet p̄pter huiusmōi
 labore obmittere audiētiā
 missē in tali festo. non ei debet
 dimittere id ad qd̄ tenetur p̄-
 p̄ter aliud ad qd̄ nō tenetur.
 hoc de wilh. **T**ercō excusat
 interdū fūilitatē opis modici-
 tas vñ dicit idē. q̄ lic; non sit
 licitū scribere aliquod grande
 in die festo ut de sexterno ad
 sexternū sic nec lic; alia opera
 seruilia opari. **S**colares tñ le-
 ctiones suas quas nō possunt
 sine scripto memorie cōmēda-
 re scribere possunt. **S**imiliter
 f̄mōes q̄s stilo aut plūbo nō
 uerūt scribere possunt ut credo.
 puto etiā q̄ studēdo q̄s in ali-
 q̄ libro possit corrigere si ali-
 quid corrigēdū sit. locare aut
 opas suas. aut alienas cōdu-
 cere dieb; festiuis p̄pter corri-
 gēdos libros non est licitum
 Et sicut d̄ de correctione libri

si pōt de laborib; alijs intelligi
 ut si q̄s nō intencōe operādi
 alias ut forte de ābulādo trāfir;
 i die festo p vineā suā aut ager
 q̄ trāscūdo purget modicū qd̄
 p incuriā manscāt purgādū. ā
 reparēt modicū de sepe q̄ m ali
 qua partē rupta aut inclinata
 fuit. aut iuxta vites eigat vnū
 palum vel duos incliatos. aut
 aliud puum faciat qd̄ sic trāse
 undo occurrat faciendum. **h**ec
 1 **wilb.** **T**ercio querer; quis
 vtrū xpianus toto die festiuo
 obligatus sit habere aim recol
 lectū a se exerceze in sup̄ nōtis
 nouē exercicijs. **R.** q̄ licet illud
 ess; bonū nō tñ ē hō ad hoc ob
 ligatus virtute illius precepti.
 ymo in multis casib; pōt se oc
 cupare exercitio operū exteriō
 rū eū a talibus distralenciū ut
 cū neccitas vrg; aut pietas sua
 suadet. ymo dicunt aliq̄ docto
 res ut cācellari; modern;. q̄ in
 die festo pōt hō assumere sibi
 aliquā recreacōe; spatū vel so
 lacū dūmō hoc sit sibi hōestū
 q̄ talit̄ fiat. ut non cōmittantur
 illa pccā p que offenditur deus.
 q̄ potissime mōrli aut sūt ebbie
 rates. piuria. rixē. desideria car
 nalia. verba. opera aut carmiā
 luxurie q̄ cetēa similia que in di
 ebus festis sūt duplicia pccata
Idem de choreis. ille vro auto
 ritates sactorum que sonāt q̄

in diebus festis nihil nisi oracō
 m aut deo aut huiusmōi vacan
 dum sit ut dicit alexan. de hal
 m suo. in; intelligēde sunt q̄ ni
 hil cōnriūm vacatiōi d̄morū.
 ā quod huiusmōi vacacōe; im
 pedit agēdū ē ut sūt opa serui
 lia phibita vbi non neccitas v;
 get nec suad; vtilitas. vñ thō.
 di. m. in; di. xxxii. q̄ lic; non te
 neatur hō toto die festo orae; a
 oib; hōis tenetur tñ se toto die
 obseruare ydoneū ad orandū. **E**t
 addit ibidē q̄ act; m̄rimonia
 lis lic; careat culpa tñ q̄ racōe;
 dep̄mit p̄t carnalē de leacōe; a
 hoie; ad spuālia tēdere non fi
 nit. ideo in dieb; festis q̄ alijs i
 q̄b; ē p̄cipue spuālibus vacā
 dum non lic; p̄tere diugale de
 bjtū. **E**xēplū. vide paulo supra
 greg; dyalogoz p̄nti p̄cepto
 .c. i. f.

Capitulū Tercū

Tercio ad hoc manda
 tū memeto ut diē sab
 bati sanctifices. reduci
 tur reuerencia et sanctificatio
 septem sacramētorum noui te
 stamenti. Sic enim sanctifican
 tur tempus a locus. ita sancti
 ficari debent septem sacramen
 ta de quibus in sequentibus di
 cetur latius q̄tum ad ea q̄ sunt
 necessaria. **U**bi p̄mo nōnd; a
 q̄ scb; hugo. de sacto victore